

"Υστερα από τὸ θεϊκὸ αὐτὸ ἀδαγίον καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μπετόβεν οὐκ ἔνωσε πῶς ἔδωσε τὸ ἀνώτατο σημείον στὴν ἔκφραση τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς. Καί, γὰρ νὰ πετάξει ἀκόμη πῶς ψηλά, καταφεύγει στὸ λόγον.

«Φίλοι, ἄς ἀφήσουμε αὐτοὺς τοὺς τόνους καὶ ἄς χιπήσουμε ἄλλους πῶς χαρωπούς», τραγουδάει ὡσαύτως μιὰ ὁρμή στὰ ὄργανα, πῶς ὡς τώρα παλαίψανε, κλάψανε, γελάσανε, παρηγορήσανε μὰ δὲ χαρήκαμε :

Καὶ ἀνάβει στὴν ὀρχήστρα καὶ στὸ χορδ., πῶς θουβὸς καὶ ὀμίλητος: παρακλινοῦσθε τὴν τρικυμία τῶν ἠθῶν, τὸ τραγῶδι τῆς χαρᾶς, τῆς αἰώνιας χαρᾶς ἐπάνω στὰ λόγια τοῦ Schiller.

Τὸ ποίημα ἀπὸ τὰ καλλίτερα τοῦ Ποιητῆ, ὄχι ὁμοῦ καὶ ἐξαιρετικῶς.

Ἡ Μουσικὴ τοῦ Μπετόβεν τὸ ἀναδημιουργεῖ καὶ τὸ ἀνεβάζει σὲ ἀθάνατο οὐμβολο τῆς Χαρᾶς, πῶς χαρίσανε οἱ Θεοὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἀντιστάθμισμα στὰ τόσα θεῖα πῶς παράλληλα τοὺς δώσανε.

Πάνω ἀπὸ τὰ σκοτεινασμένα καὶ ταραγμένα πρῶτα μέρη τῆς Συμφωνίας στήνει ὁ συνθέτης τὴν αἰώνια Χαρὰ σὺν πελώριον οὐράνιον τόξο ἀνοιγμένο ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Τεχνίτη (*).

Μὲ τὴν Ἑννατὴ Συμφωνία ἔβγαλε ὁ Μπετόβεν στὴν ψηλότερη κορυφὴ τῆς δημιουργίας. Μιὰ Δέκατη Συμφωνία ἔβγαλε μόνο σκίτσον καὶ σὲ τρία χρόνια, στὶς 26 τοῦ Μάρτη 1827, πᾶθανε, ἔστρεψε ἀπὸ λιγύρα καὶ ὀδύνη ἀσθένεια.

Ἐξω ἀπὸ τὴν Ἑννάτην τὴν συμφωνίαν, ὁ Μπετόβεν ἄφησε καὶ ἄλλα πολλά, μικρότερα συμφωνικὰ ἔργα, ἐκτός ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ γιὰ πιάνο καὶ Μουσικὴ διωματίον, τὰ τραγῶδια, τὴν λειτουργίαν, τὸ Fidelio καὶ τόσα ἄλλα ἀριστουργήματα.

Τὴν πρῶτη θέση στὰ μικρότερα τὸν συμφωνικὰ ἔργα κατέλαβαν οἱ εἰσαγωγὲς σὲ διάφορα δράματα καὶ στὸ μελόδραμά του Fidelio καθὼς καὶ τὰ Κονσέρτα γιὰ διάφορα ὄργανα, μὲ συνοδείαν ὀρχήστρας.

Στὶς εἰσαγωγὲς κατώρθωσε νὰ ποδώσει μὲ δύναμη καὶ βάθος, ἀνάλογα τῆς μεγαλοφυΐας του, τὴν κεντρικὴν ἰδέαν τοῦ δράματος, πῶς σπάνια βρίσκουμε καὶ στὶς περιφημῆς ἀκόμη εἰσαγωγὲς τοῦ Μότσαρτ.

Ἀπὸ τὴν πῶς γνωστὴ εἶναι ἡ εἰσαγωγή στὸν Bergmont τοῦ Γκαίτε, στὸν Κορσιανὸ τοῦ Σιζιπῆρον, τέσσερες στὴ μοναδικὴν ὄπερα τὸ Fidelio (οἱ τοεῖς μὲ τὸν τίτλον Λεωνώρα), κ. ἄ.

Στὴ σημερινὴ γιορτὴ προτιμήθηκε ἡ εἰσαγωγή στὸ Μπαλέττο τοῦ Προμηθέα, ἀπὸ τὰ πῶς ἄργα, γοητευτικὴ στὰ 1800, γιὰ νὰ δοθῆ ἕνα δείγμα τῆς πρῶτης περιόδου τῆς ἐργασίας τοῦ συνθέτη.

Τὰ Κονσέρτα γιὰ πιάνο (*) καὶ βιολί πῶς ἐχτελοῦνται σήμερον ἀντιπροσωπεύουν τὴν μεσαία δημιουργικὴν τὴν περίοδο.

Ὁ Μπετόβεν κατώρθωσε πρῶτος, ἂν καὶ δὲν πρό-

(*) Ἐἶναι χαρακτηριστικὸ πῶς μαζί μὲ τὸ λόγο κατέφυγε καὶ στὴ λαϊκὴ ψυχὴ γιὰ νὰ βρῆ τοὺς τόνους πῶς τόσο ἀπλᾶ καὶ παραστατικὰ ἀποδίδουν τὴν κεντρικὴν ἰδέαν. Τὸ πρῶτον θέμα τοῦ Ὑμνου τῆς Χαρᾶς εἶναι δουλεμένο ἀπὸ τὸν σὲ δημοτικὸν Γερμανικὸν τραγῶδι.

(**) Τὸ κονσέρτο ἔργ. 37 ἀνήκει χρονολογικῶς στὴν πρῶτην περίοδο, εἶναι ὁμοῦ ἀπὸ τὰ πῶς ὄργανα καὶ προσωπικὰ σχεδὸν σὺν ἔργον τῆς β' περιόδου.

πει νὰ ξεχάνουμε τὴ θαναστὴν μελωδικότητα τῶν Κονσέρτων τοῦ Μότσαρτ (**), μιὰ κορυφὴ πῶς ὡς τότε κυρίως χρησιμοποιεῖται γιὰ ἐπίδειξη τῶν τεχνικῶν προσόντων τοῦ ἐχτελεστέ, καὶ τὴν ἀνεβάσει στὴν ἔκφραση καὶ μουσικότητα τῆς καθαρῆς Συμφωνίας.

Κυρίες καὶ κύριοι πῶς φοβοῦμαι πῶς τὸ ἀνεξάντλητον θέμα μου μὲ κάνει νὰ καταχωρῶμαι τῆς ὑπομνήσεως καὶ καλοσύνης σας.

Ἄλλως τε, εὐγνωστότερον ἀπὸ κάθε ῥήτορα, πῶς περισσότερο ἀπὸ μένα, θὰ οὐκ μιλῶσιν οἱ ἦχοι, οἱ ἦχοι πῶς ἄφησε κληρονομίαν ἀναισιόωτη καὶ αἰώνια στὶς κατοπινὰς γενεὰς ἕνας ἀληθινὸς Ἡρωὸς τῆς Τέχνης.

Καὶ ἀντιστρέφοντας τὰ λόγια τῆς ἀρχῆς τοῦ Ὑμνου τῆς Χαρᾶς, ἐπιτρέψατέ μου νὰ πῶ σὺν τοὺς καλοῦς μου συνεργάταις τῆς ὀρχήστρας :

«Φίλοι, ἄς ἀφήσουμε τὰ λόγια, καὶ ἄς χιπήσουμε τοὺς θαναστοὺς σκοπούς».

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

-7-

Καθὼς μὲ τ' ἀμάξι περνοῦσαμε τὸν ἐλαίωνα τῆς Πάτρας, τὸ θέαμα ἔδειξε. Τί ἔξοχος ἐλὶες γέτος καὶ τί πλονοτοπία οὐδία! Πολλῶν δέντρων ὁ καρπὸς ὑπεριερέσθη τὰ φύλλα, καὶ μερικοὶ κλάδοι τόσο βάραιναν, ὥστε τοὺς εἶχανε στυλωμένους μήπως σπάσουν. Τὸ ἴδιον εἶδα καὶ στὸ Ἄργεον τὸν κάμπο καὶ πῶς. Ἐτοὶ λοιπὸν δὲν ἔκανα, ὅπως ἰσχυρίστηκε ἕνας μου κριτικὸς, καὶ τόσο δὲ μὲ γέλοιο φησιολογικὸν σολοικισμόν ὅταν στὸ τραγῶδι μου τῆς Ρομμελιώτισσας ἔγραψα πῶς τὰ δέντρα φοροῦνε ἕνα τὴν ἐλὶες τὴν γῆς φιλοῦνε. Ὁμολογῶ ὁμοῦ ὑπερβολή, πῶς καλῶτερα ἂν ἔλειπε.

Ὁχι ὡς περιστατικὰ ἐλαφρυντικὰ τῆς ὑπερβολῆς, παρὰ εἶτοι ὡς περιεργα, ἄς παραθέσω ἐδῶ μερικὰ παραδείγματα φησιολογικοῦ σολοικισμοῦ.

Ἀρχίζω ἀπὸ τὸ Σούτσον τὸν Παναγιώτη μὲ τοὺς στίχους τοῦ βίου ὁ μέγας πλάτανος τὰς ρίζας τοῦ δέν βάλλει παρ' ὅσον πλατανόκορμοι δὲν γείρον εὐθὺν ἄλλοι. Τίποτα κοινότερον στὴν Ἑλλάδα παρὰ πλατάνου πικρὰ φησιολογικῶν, μάλιστα σὲ ρηματιὰς. Στὴν πλατεία τῶν Καλαβρυτῶν ὑπάρχοντων ἀρκετοὶ γονιόκορμοι πλατάνου τρία ὡς πέντε θήματα ἀπόσπασμα μεταξὺ τῶν. Δὲν εἶχε παρὰ νὰ κατεβῆ ὡς στὸν Ἰλισσὸν ὁ Σούτσος, καὶ θάβλεπε πῶς πραξικοποῦσε μιὰ ἀνοησία, ἀνοησία πῶς τὴν ἔχουμε ὄχι μίαν καταπιεῖ μὲ τοὺς στίχους τοῦ μαζί. Ἀέτερο. Ὁ Ἀχιλλέας Τάτιος, γνήσιον παιδί τῆς μαρολόγης ἐποχῆς του, λέει (1—1—3) πῶς σὺν ἡπιον οἱ πτόροιοι τὰ φύλλα, καὶ ἐγὶν εἰς τοὺς ἀνθεσιν ὄροφος ἡ τῶν φύλλων σὺν πλοκῆ ἢ ἢ ἄλλα λόγια, πῶς τὰ λολοῦδια του ἀκολοῦθοσαν τὸ ἀλλόκοτον οὔσημα νὰ προβάλλουν ὄχι ἀπὸ τὴν προσηλιακὴν παρὰ ἀπὸ τὴν σκιερὴν μεριά τοῦ φησι. Τρίτον. Τὴν περασμένην ἑβδομάδα (4 τοῦ Ἀπολίου) ὁ καθαρὰ βουλοπληγῆτος συντάχτης τῆς «Πατρὸς», ἀντιπρόεδρος, ἐποθέτω, ὁ ἴ-

(*) Ἀὲ λογαριάζω τὰ κονσέρτα τοῦ Bach πῶς ἔχουν ἄλλο χαρακτηριστικόν.

διος να καταλήξει τους άραγνώστες του με την ηχηρή λέξη κάλυκας, έγραψε: Οί άνυπόμονοι κάλυκες ποὺ διάζονται νὰ ἐμφανίσουν τὰ χρώματα τῶν φύλλων των, ἀντὶς τὰ γράφει: Τὰ άνυπόμονα άνθη ποὺ διάζονται νὰ ἐμφανίσουν τὰ χρώματα τῶν πετάλων των, γιατί, ὅμι κι άν σήμειν σὴν ἀρχαία ὁ κάλυξ, σήμερα ὡς ἐπιστημονικὸς ὄρος σημαίνει τὸ πράσινο τλιχτάρι τοῦ λουλουδιοῦ, ὅπως καὶ λέγονται πέταλα ὅμι ὁ συντάχτης ἐννοεῖ με χρωματιστὰ φύλλα. Καὶ τί θὰ λέγατε άν (τέταρτο) ὡς θαθαίωνα κανεὶς πὺς ὁ ἀπόστολος Πάβλος φαντάστηκε τὴν ἡμερὴ ἐλιά μολιασμένη ἀπὸ ἀργιλιά; Ὡστόσο τὸ ἀπίστευτο ἀπὸ τὸ πραξικόμοιο, καὶ νὰ ἡ μαρτυρία ἀπὸ τὴν Ἐπιστολὴ πρὸς Ρωμαίους (11—17): «Εἰ δέ τις τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, οὐ δὲ ἀργιέλαιας ὦν ἐνέκεντροῖσθις ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοφωτὸς ἐγένου τῆς πίθιτος τῆς ἐλαίας, κτλ.». Πέμιο. Νοσημότητα εἶναι τοῦ λωτοῦ ἡ περιγραφή ἀπὸ τὸ Ραγκαβῆ σὸ τραγοῦδι τοῦ ἐρασιτῆ τῆς Λέϊλας. Τὸ τραγοῦδι εἶναι περιπεδίστατο σὴν τηλεφία του στροφή, τὸ ὠραιότερο ἴσως τῆς καθαρῆσθσας, εἶσι :

Ἡ ζωὴ μου ἐπίσης μονήρης ἀνθεῖ
Εἰς τὸ ἄσπιτον κύμα τοῦ κόσμου.
Εἰς τὸ φῶς τῶν βλεμμάτων σου ἄν θεριμῶνῃ,
Ἄς οθεοθῆ μετὰ ταῦτα καὶ ἄς μαρυνθῆ
Ὡς λωτὸς ὁ ὕγρὸς οφθαλμὸς μου.

Μὰ τοῦ λωτοῦ τὰ φυσικά, τὰ παρομοιωμένα με τὴ ζωὴ τοῦ ἐρασιτῆ, εἶναι, κατὰ πὺς καταστρώνονται μέσα σὶς διὸ ἄλλες στροφές, ὀλοικα ὅσο παίρνει. Γιατὶ ἐκεῖ τὰ φυτό — ποὺ τὸ ξέρω καλά, γιατί τὸ εἶδα ἄπειρες φορὲς σὴν Ἰντια — περιγράφεται (1) ὡς μονήρης θνή εἶναι κοπαδίστατο, (2) πὺς ἀναθάλλει σὸ κύμα τοῦ Γάγγη ἐνὸ δὲ φνιτρώνει παρὰ σὲ ἤρεμα νερά τὰ φύλλα του, ὅπως διδάσκει ἡ Βοτανικὴ τῶν Le Maout καὶ Decaisne, tapisser des eaux tranquilles, (3) πὺς μοσκοβολοῦν τὰ λουλούδια του ἐνὸ εἶναι ἀμύρσια, (4) πὺς χρυσοῖζον ἐνὸ εἶκαὶ ἡ ἄσπινα ἡ μολογιά, καὶ (5) πὺς τοὺς κλάδους του τοὺς συνθλά τὸ κύμα, ἐνὸ δὲν ἄχει κλάδους παρὰ φελλοκόστανι καὶ ἀνθοκόστανι κι ἀπὸ τὰ πάλι ἄπλεμα, καὶ λοιπὸν ἄθλαστα.

Ἐκεῖ ἐπίσης ποὺ γίνονται ἄρκετὰ νόστιμοι σολοικισοῖ εἶναι τὰ ἀστρουνοικα. Μερικοὺς μῆνες πρὶν, ὁ Πεζοπόρος μᾶς δηγήθηκε μέσα σὸ «Ἐμπρὸς» πὺς ξύπνησε ἕνα πρῶτὸ ἐνὸ ἀκόμη τρεμουλίασε ὁ ἀθγερινός, μὰ πρῆπει νὰ εἶδε, ὑποθέτω, τὸ Σείριο, γιατί ὁ ἀθγερινός, ὄντας πλεγήτης με δανειομένο φῶς ἡ ὄχι ἥλιος με δικές του φλόγες, ἐννοεῖται δὲν τρεμουλιάζει. Στὸ ἴδιο λάθος ἔπεσε καὶ ὁ Ζαλοκώστας — ὁ λατρεπτός τραγοῦδιστῆς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας καὶ ἀγαπημένος μου πάντα — διαν ποιῆσε :

Τρεμουλιαστὰ σὴν ῥάχη
Ὁ ἀθγερινός φωτοβολεῖ,

Στῆς Ἰλιάδας τὸ X (στίχ. 26 ὡς 31) μᾶς λέγεται — ὄχι θέβαια ἀπὸ τὸν Ὅμηρο παρὰ ἀπὸ κάποιο διασκευαστῆ — πὺς, διαν φέρωντας πρῆσιους πρῆσιουθαίνει ὁ Σείριος πρῶτὸ τὸ καλοκαίρι κατὰ τὰ κυνικὰ ποὺ λένε κώματα. λαυπρότατος μὲν

εἶσι, ἀρίζηλοι δὲ οἱ αὐγυῖ φαίνονται νυκτὶς ἀμαλγῶ, ἐνὸ μόλις ὁ ἀπτή τὴν ἐποχὴ προβάλλει κατὰ τὰ ξημερώματα ὡς ἀμυδρὸ σημάδι. Καὶ ὁ μεγάλος Dickens σολοικισε κι ἀπὸς πολλῶ κομικὰ με τὸ νὰ παρῆσθσος εἶνα τρεμουλιαστὸ ἀστρουλί πὺς τάχα ἀπὸφεγγε μέσα σὲ πηγάδι μὰ δλόκληρη νυχτιά. Ἐπειτα ἔχουμε καὶ τὺς καλλιτέχνες. Ἄσπιτοὶ κάποιες ζωγραφίζον τὸ πρῶτὸν τρίτο τέταρτο τοῦ φεγγαριοῦ εἶσι ὅπως βλέπουν τὸ θραδινὸ πρῶτο τέταρτο, δηλαδή ἀνάσπα.

Ποὺ θὰ πῆ πὺς ὁ Πεζοπόρος πρῆσι εἶσὶ ἄρκετὰ ουδασιτῆ συντροφία.

Θυμᾶστε, δὲν ἀμφιβάλλω, τὸ κλασικὸ ἐκεῖνο φιλολογικὸ κονταροχτύπημα τοῦ Ροῖδη με τὸ Βλάγο(*), ποὺ ἔδωκε τέτα σημαντικὴ τροπὴ σὶς ποιητικῆς μᾶς ἰδέες. Σχολιάζοντας ἴσως ὁ Ροῖδης κάποιον ποιητῆ — τὸ Ζαλοκώστα νομίζω — ποὺ παρῆσθσος λαμπρόφεγγα τὰ ἄσπια γύρω σὴν πανσέληνο (εἰκόνα ἱστορημένη καὶ μέσα σὲ κάτι νόθους δημοικὸς σίχους), περγέλασε πὺς οἱ κατοπινὸι, κρινοντας ἀπὸ τέτα παρῆσθσος, θὰ συμπεραῖνον τὺς σημερονὸς Ἐλληνες τυφλούς. Ὅμι ὅμως τυχᾶναι εἶναι πὺς, διαν με τὴ φαντασία ἀνακατέθεσσι σὲ περιστατικὰ ἄγνωστα σου, δὲ μπορεῖ παρὰ θὰ σκουνηογλήσθσος, ὅπως ἄν, περσιπῶντας μέσα σὲ κομοπλημμύρσιση τὴν ὁδὸς Ἀθηνᾶς, γρῆσθσος τυχὸν τὸ κεφάλι καὶ κοιτᾶς πίσω σου ἡ πλάγια. Για τὸτο κι ὁ ἴδιος ὁ Ροῖδης λῆς τυφλίζει διαν μέσα σὴν Πάπισσα Ἰωάννα (σελ. 125 τῆς πρῶτης ἐγδοσης), θγαίνοντας ἀπὸ τὰ νερά του, γράφει πὺς οἱ σπῆροι περικλείονται ὄχι ἐντὸς τῆς ἀθγοθῆσθσος παρὰ ἐντὸς τοῦ κάλυκα τῶν λουλουδιῶν. Για τὸν ἴδιο λόγο πῆφτει ἔξα ἀθιοθῆσθσος κι ὁ δάσκαλός μου ὁ Ψυχᾶρης, λέγοντας μέσα σὸ «Ταξίδι» πὺς τῆς ὑποτεινῶσθσος τὸ τεράγωνο εἶναι ἴσο με τὰ τετράγωνα τῶν διὸ ἄλλων πλεθῶν πολυαπλῶσι α σ μ ε ν α. ἴσως ἴσως ὅμως καὶ ἔμενα τὸν ἴδιο με συνεπαίρνει τῶρα τὸ ποταμὸ με ὅσα ἐπιστημονικὰ ὡς ἀράδιασα, γιατί δὲν τὰ κατέγωδς εἰδικὸς ἐπιστήμονας, παρὰ ἀπὸ παροδικὰ διαβῆσθσος.

Ἀποχαιρετῶντας για τὴν ὥρα τὴν Πάτρο, ἄς μὴν παρῆσθσος μὶα μεγάλη τῆς δόξα. Γιατὶ ἐδῶ κατὰ τὸν τρίτο προχρῆσιανικὸ αἰῶνα προπῆσθσος μὶα προσπᾶθσι με τὴν Ἀχαϊκὴ Ὅμοσποντία νὰ θρῶν οἱ Ἐλληνικῆς πολιτεῖες ὄξω ἀπὸ τὰ σπῆρα καὶ ταπεινά τους τοπικὰ ὄνορα καὶ νὰ ὄργανωθεῖ ἕνα γενικότερο Ἐλληνικὸ κράτος. Ἐμῆζε τὸ σῆνταγμα τους κάπως ὄν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμεοικῆς, τὸ ὄνο λογικὸ πολιτειακὸ σύστημα ποὺ ὡς τῶρα σκαοφῆσθσος ἡ σοφία τοῦ κόσμου. Ἡ Ὅμοσποντία πῆσθσος μέσα ὡς δεκατέσθσος τῶσθσος πολιτεῖες, γιάνοντας νότια ὡς σὴν Μεγαλόπολη καὶ βορηνά ὡς σὴν Αἰτωλία. Μὰ, σύμφωνα με τὰ ἐθνικὰ μᾶς ἱστορικὰ, δὲν ἔλαμπε καὶ τότες ἡ Ἰουλία, ἡ ἱκανὴ σπῆρα τὸ πρῆσι-

(*) Σὲ κῆτο τὸ κονταροχτύπημα ὁ Βλάγος ἔδωκε παρῆσθσος εἰγμα καλλιτέπτας ἀπὸ τὴν καθαρῆσθσος τοῦ Ραγκαβῆ τὸ :

Καὶ δύο εἶχεν οὐρανοῦς,
Ὁ εἰς ἐπάνω κυανοῦς,
Γλαυκὸς ὁ ἄλλος κάτω.

ἴς περῆσθσος ἀναφῆσθσος πὺς ἡ ἰδέα βλοισεται κι ἄλλοῦ, περσιπῶντικὸ ὄχι ἀσπῆσθσος. Ὁ Borrow (Bible in Spain κερ. LL) λέει: «Ἐἶτα ἡ ἀθῆρα ἀθῆσθσος με γοαφικὸ ἡλιοφῶτιστο οδραῶ καὶ γλαφῆρὸ ἡλιοφῶτιστο ὄκαπῶ». Ἡ, ἔπος ποιῆσθσος ὁ Oehlenschlaeger, Δανὸς ποιητῆς τοῦ 1779 ὡς 1850, ἔβλεπε δὲ ὄκαπῶς, ἕνα ἔκαπῶ καὶ τὸν ἄλλο κῆτο.

πρόχειρη την καλή δουλειά μόλις αρχίζει να καρποφορεί. Γιατί οι Σπαρτιάτες με τον Κλεομένη ξεκίνησαν άξαφνα και με τα όπλα κυπόρθωσαν να διαλύσουν την Όμοσποντία. Ξανακουσθήθηκε και μεν λίγο κατόπι, όμως με ξένη Μακεδονική άρωγή κι επέμβαση, και λοιπόν χωρίς ανεξάρτητη ζωή έτοιμο λίγο μαράθηκε και τέλος έπεσε σπλάθα των Ρωμαίων. Και τί τάχα κέρδισαν οι ζηλόδοτοι Σπαρτιάτες; "Όπως οργά τυχάρη, ξμειναν με την κακία τους, γιατί, νικημένοι από τους Μακεδόνες, άγωνίστηκαν πιά τελεσιδικά και καπάντησαν περασμένα μεγαλεία.

Τέλιωσα άφρο το μέρος του Όδοιπορικού μου κάπως παραξικάρδια. Μά τί κι γίνεται; Τέτια είναι και είναι τα δικά μας. "Αν δέν είτανε, δέ διέ κατανοούσαμε από το πιο μεγάλο της Έθρώλης και το πιο πολιτισμένο έθνος του κόσμου σε ένα από τα πιο μικρά και λιγότερο μορρωμένα Έθρωπαϊκά έθνη, όπου ακόμα εισάγονται νόμοι γυλακιστικοί της διάνοιας και όπου μέσα από της επισιότηης τα σπλάγνα ξεσπάει πισωδρομιακός άράπικου Μεντροσεά.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΗ

«Μαζί μου έλάτε όλοι
πυδ κοπιάζετε.....»

Ό Χριστός δέν αναστήθηκε. Άκόμα δέν αναστήθηκε ο Χριστός.

Αϊώνες κι άπαιώνες τώρα, εκεί, στο ψήλωμα του Γολγοθά, ένας σταυρός περήφανα όρθοστυλωμένεται, και πάνω του καρφομένος ο μέγας της Άγάπης κήρυκας καρτερεί, αϊώνες κι άπαιώνες τώρα, να τον πιστέψει ο κόσμος και νάρθει να τον κατεβάσει από το σταυρό.

Κι ο κόσμος που λέγεται Χριστιανικός, και πούνα άρπαγας, έγωιστής, κοκός, άλλονε Θεό λατρεύει, κι απ' άλλουνοϋ Θεού τραδιέται τα κηρύγματα.

Άντικρυστο στο Γολγοθά, σε ψήλωμα πάλι, σε μέρος ξέφωτο, όρθοστυλώνεται πάνω σε χρυσαφένιο δομίο, του Έγωισμοϋ το είδωλο, στο σμάλτο και στο χρυσάφι δουτηγημένο. Κι ο κόσμος προσεύκεται νύχτα μέρα μπροστά σ' αυτό το είδωλο, κ' έχει τη ράχη του γυρισμένη στο μάρτυρα του Γολγοθά.

Και μια μέρα όρισμένη της χρονιάς, ο κόσμος αυτός, ο Έγκλάτηρς, ο δουτηγημένος στο Συμφέρο και στην Άμαρτία, καμώνεται πώς άπαρνιέται το Είδωλο και τραδιέει, σε μακριά λιτανεία, με τους κολασμένους παπάδες του μπροστά — και τραδιέει προς το Γολγοθά, και κει καμώνεται, με ψευτοδάκρια και με ψευτομετάνειες, πώς άνασταίνει το μεγάλο το Μάρτυρα.

Και τότες ο Χριστός, φρίττοντας μπροστά σ' αυτό το άγριο άναγέλασμα που του γίνεται, σιγολέει περίλυπα από το σταυρό του :

— Πατέρα μου, ά γίνεται, άς περάσει πέρα μου το ποτήρι αυτό !

Γιατί το πιο φαρμακερό ποτήρι του το ποτίζει κάθε χρονιά, τέτια μέρα, ή άχάριστη ανθρωπότη μ' αυτό το άναγέλασμα της το άγριο.

— Χριστός άνέστη ! Ξελαρυγγιάζονται οι ψευτοχριστιανοί. Και μ' Όσανά και βάγια, χοροπηδώντας και χχανίζοντας, στρώνονται στο γιορτάσι, κάτω απ' το Σταυρό, και μεθοκοπούν, και γιομίζου από κίνσσα σφαχτών κι από καπνο πιστολιών τον άγέρα. Και σε κάθε τσούγγρισμα ποτηριοϋ, και σε κάθε ξεκολλιασμα άρσιοϋ, και σε κάθε γιορτάσιμη κουμπουριά, μια δραχνή κραυγή ακούγεται :

— Χριστός άνέστη !

Κι ο Χριστός τους θαρεί με θλιμμένη ματιά από

το σταυρό κι άνει το στόμα του και τους άρωτάει :

— Τί είστε σεις; Τί ζητάτε δω ;

Και του άπαρνιούνται χοροπηδώντας κι οϊθλιάζοντας :

— Είμαστε Χριστιανοί !... κ' ήρθαμε το Χριστό μας νάναστήσουμε....

Αυό δάκρια τότε καρτερά κυλούν απ' τα μάτια του. Αυό δάκρια, που οι ψευτοχριστιανοί δέν τα βλέπουνε, δέν τα είδαν ποτέ. Δέν τα βλέπουν τα θεία δάκρια, καθώς δέν ακούν και τη λυπημένη του τη φωνή, που τους λέει :

— Πηγαίνετε από μένα, κατάρατοι, στη φωτιά την αιώνια, την έτοιμασμένη του Διαβόλου και των άγγέλων του. Γιατί πείνασα και δε μου δώκατε να φάω διψασα και δε με ποτίσατε. Ξενος είμουν και δε με περιμαζέψατε. γυμνος και δε με ντύσατε. άρρωστος και σε φυλακή και δε με κοιτάξατε. Ω γενιά άπιστη και στρεβλή, ως ποτε θα μένω μαζί σου ;

Και το γλεντοκόπι ξακολουθάει. Και το Χριστός Άνέστη, άνάκατο με κουμπουριές και με βλαστήμιες, γιομίζει τον άγέρα. Και τα δάκρια μένουν κρυσταλλωμένα στο θείο πρόσωπο, πούχει ματωμένο το μέτωπο και σμυγμένα τα χείλια σ' άπελπισιάς πικρόγελο....

Κι ο σταυρός μένει όρθοστυλωμένος στο Γολγοθά, αϊώνες κι άπαιώνες τώρα, και ή θλιμμένη ματιά του Μάρτυρα άναγαλλιάζει ξανοίγοντας, κάτω εκεί, στους ολοπράσινοϋς κάμπους της Γερουσαλήμ, την άληθινή του έκκλησιά που χιζεται.

Άπ' όλα τα έθνη κι απ' όλες τις φυλές της γής είναι μαζωμένοι εκεί οι άκούραστοι χειρομάχοι. Από του Βοριά τις παγωμένες χόρρες κι απ' της Άφρικης της πυρρωμένες άμμοσουλές. Όθραίοι κι Άρμένηδες και Τουρκοί. Της Ανατολής Άκρίτες λιονταρόψυχοι και της Φραγκίας άρχοντοπούλα. Έργάτες πούχουν τα χέρια τους ροζωμένα και σοφοι πούχουν το νού τους πλημμυρισμένο από φως. Πέρσες που στην πατρίδα τους προκυνούν τον Ήλιο και Ίντοι που οι δικοί τους λατρεύουν το Βισνοϋ και Κινέζοι που την άπέραντη χώρα τους ο Κομφούκιος θεακρατάει. Πατριώτες κι άδερφοι και σύθηρσοι κράζονται άναμεταξύ τους, γιατί μια πατρίδα έχουν και μια θρησκεία και μια φαμελιά — γιατί νιώθουνε για πατρίδα τους τη γής άλάκρη και για θρησκεία τους την Άγάπη και για φαμελιά τους όλους τους ανθρώπους που κατοικούνε πάνω στη γής.